

Hver fjerde ung mellem 15 og 17 år har mere end 1,5 times daglig rejsetid til nærmeste erhvervsuddannelse

Langt over halvdelen (ca. 55 pct.) af de unge har over 30 minutter hver vej til en erhvervsskole. Det samme er kun tilfældet for en tredjedel af de unge, hvis de vælger gymnasiet.

Rejsetider til ungdomsuddannelser

Dato: 15. marts 2024

Over halvdelen (ca. 55 pct.) af de unge har over 30 minutter med offentlig transport til en erhvervsskole. Det samme er kun tilfældet for en tredjedel af de unge, som vælger gymnasiet.

Unge søger i overvejende grad uddannelser nær deres bopæl jf. [Undervisningsministeriet](#), 2020. Denne analyse viser, at unge i alderen 15-17 år i gennemsnit har 1,5 gange længere rejsetid med offentlig transport til den nærmeste erhvervsskole sammenlignet med det nærmeste gymnasium.

De lange rejsetider gør det mindre attraktivt at vælge erhvervsuddannelserne til. Det kan forstærke manglen på faglært arbejdskraft. En tidligere [analyse fra SMVdanmark](#) viser, at der gennemsnitligt vil forsvinde 8.000 faglærte om året frem til 2032, uden at de bliver erstattet af nye.

Hovedpointer fra undersøgelsen:

- Overordnet er der væsentlig længere til nærmeste erhvervsuddannelse, end der er til nærmeste gymnasium.
- 50 pct. af de unge i alderen 15-17 år har ca. ½ times rejsetid (enkelt vej) med offentlig transport til nærmeste erhvervsskole.
- Halvdelen af de unge har en gennemsnitlig rejsetid med offentlig transport på godt 58 minutter til nærmeste erhvervsskole, mens der kun er 35 minutters gennemsnitlig daglig rejsetid til nærmeste gymnasium.

50 pct. af unge har en gennemsnitlig rejsetid til nærmeste erhvervsskole på:

58 min.

Ulighed i uddannelsesafstande

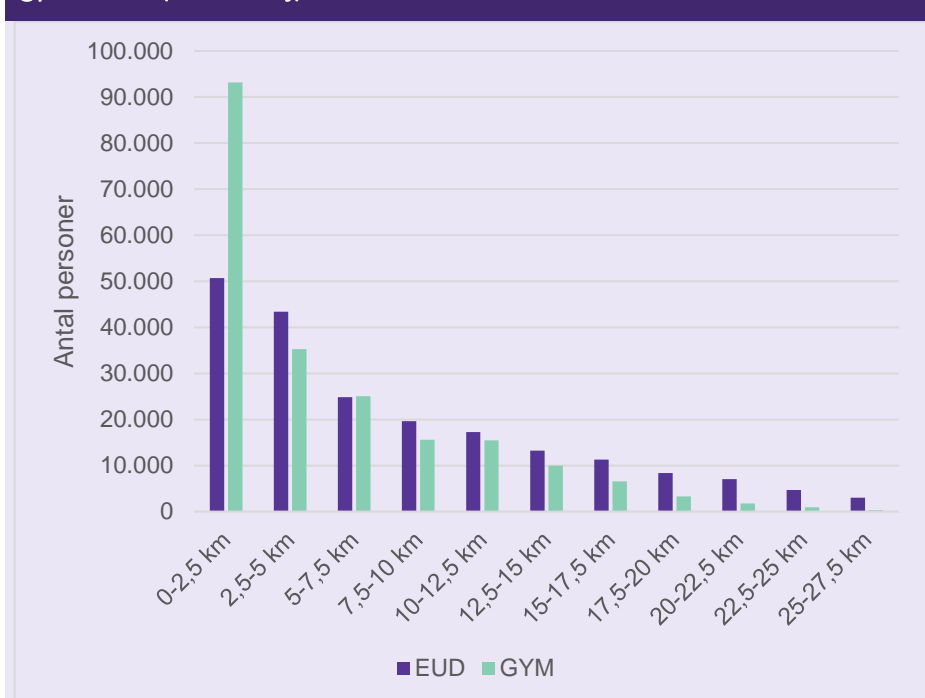
Ses på afstanden opgjort i kilometer, så har de fleste unge ikke særlig langt til nærmeste uddannelsesinstitution.

Der var ca. 208.000 unge i alderen 15-17 år i første kvartal af 2023. Godt 90.000 af disse bor inden for 2,5 km af et gymnasium, mens kun 50.000 bor inden for 2,5 km af en erhvervsskole, jf. figur 1.

Næsten 9 ud af 10 har under 17,5 km. til nærmeste gymnasium eller erhvervsskole, men overordnet set har væsentligt flere kortere afstand til nærmeste gymnasium end nærmeste erhvervsskole.

9 ud af 10
unge har op
til 17,5 km
til nærmeste
uddannel-
sessted

Unge gennemsnitlig afstand i km til nærmeste erhvervsskoler hhv. gymnasier (enkelt vej)

Kilde: SMVDanmark pba. Uddannelsesstatistik.dk, DanskeGymnasier.dk og Google Maps.

Figur 1

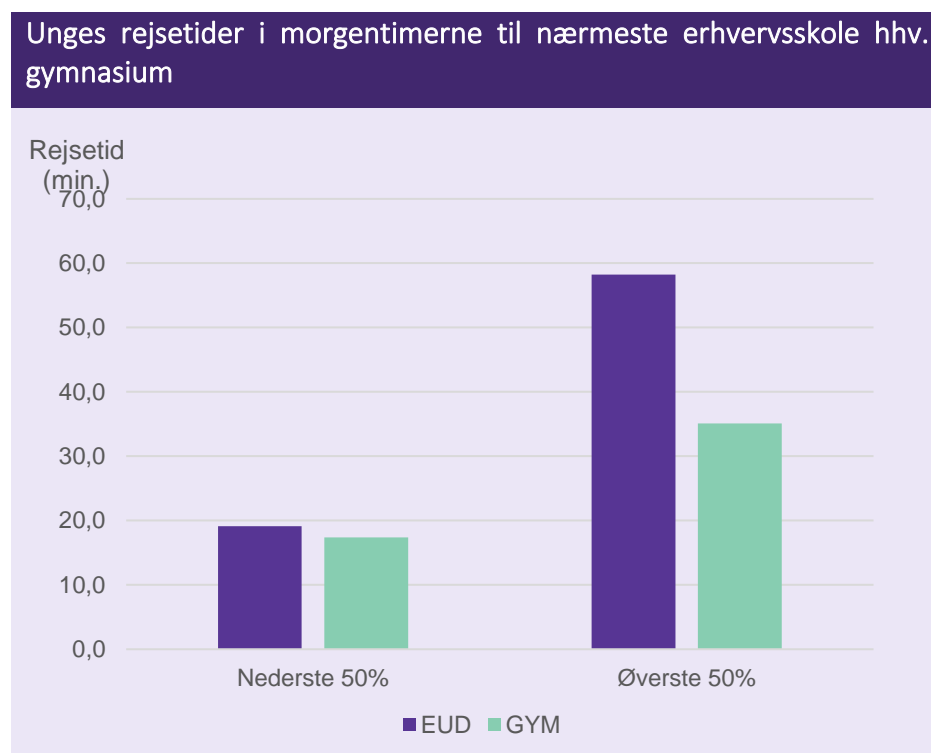
Det er imidlertid ikke afstanden i sig selv, som er interessant. Skiftende danske regeringer har haft ambitioner om at styrke [den offentlige transport i yderområderne](#). Samlet set bruger de danske skatteydere ca. 8 mia. kr. årligt på direkte subsidier til bus- og jernbanedrift, foruden betydelige beløb på jernbanevedligehold og -byggeri. Hertil kommer godt 4 mia. kr. i form af befordringsfradraget for afstande over 25 km.

Derfor er det interessant at se på de faktiske rejsetider med offentlig transport og ikke kun de umiddelbare afstande.

Kortere rejsetid til et gymnasium end en erhvervsskole

De 50 pct. af unge med længst rejsetid til nærmeste erhvervsskole har i gennemsnittet godt 58 minutters rejsetid med det offentlige. For disse unge er rejsetiden til nærmeste gymnasium ca. 35 minutter, jf. figur 2.

For de 50 pct. med kortest rejsetid til nærmeste erhvervsskole, er rejsetiden 19 minutter, hvorimod de 50 pct. med kortest rejsetid til nærmeste gymnasium kun skal rejse godt 17 minutter.

Kilde: SMVdanmark pba. Uddannelsesstatistik.dk, DanskeGymnasier.dk og Google Maps.

Figur 2

Trækker vi rejsetiden til nærmeste erhvervsskole og gymnasium fra hinanden kan vi vise uligheden i rejsetidsforskelle for alle 15-17-årige unge. Samlet set har 7 ud af 10 unge større afstand til nærmeste gymnasium end nærmeste erhvervsskole. 2 ud af 10 har kortere rejsetid til nærmeste erhvervsskole frem for nærmeste gymnasium.

Konklusion og politikforslag

Det er en stor udfordring for elever, der står med valget mellem en erhvervsuddannelse og en gymnasial uddannelse, at det er mere tidskrævende at transportere sig til erhvervsuddannelserne. Det betyder i sidste ende, at Danmark mister faglærte, fordi uddannelserne fravælges, eller elever falder fra.

SMVdanmark foreslår, at der gennemføres en politisk transportpakke, der skal gøre transporttiden for elever på erhvervsskolerne lettere og billigere. Konkret foreslår SMVdanmark:

- Med et ungdomskort kan man rejse med kollektiv trafik for kun 13,94 kr. pr. gyldighedsdag. I dag kan elever på erhvervsuddannelsernes grundforløb godt få et ungdomskort, men det kan eleverne på erhvervsuddannelsernes hovedforløb ikke. SMVdanmark foreslår, at ungdomskortet udvides til også at omfatte elever på hovedforløbet på en erhvervsuddannelse – også dem, der er i lære. Det skal med andre ord omfatte hele erhvervsuddannelsen fra dag ét til svendebrev.
- Udvid eksisterende muligheder for at elever på erhvervsskoler kan tage et kørekort som en del af erhvervsuddannelsen, hvis de har en læreplads.
- Mange elever vil uanset rabat på ungdomskortet ikke kunne få gavn af den kollektive trafik. Derfor bør bundfradraget på benzin- og dieslbiler (22.600 kr. i 2023-niveau) øges til samme niveau som for lavemissionsbiler – alternativt bør CO2-tillægget til registreringsafgiften afskaffes. Dermed slås to fluer med et smæk. For det første vil afgiftslempelser være målrettet områder, hvor de offentlige transportmuligheder er værst, og hvor personbiltransport er afgørende for at passe job eller uddannelse. For det andet vil det bidrage til en mere ensartet beskatning af CO2-udledninger og reducere det samfundsøkonomiske tab ved at indfri den danske klimamålsætning.
- Der skal fortsat satses på at etablere flere campus-miljøer landet over, hvor gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser samles ét sted.
- Erhvervsskolerne skal have mulighed for at drive 7.-9. klasse, så de får et større elevgrundlag og kan udnytte lærerkræfter, bygninger og materialer bedre. Samtidig skal alle kommunale 10. klasser overføres til erhvervsskolerne.
- Det kan give mening at centralisere nogle erhvervsuddannelser. Det er dog vigtigt for rekrutteringen af elever i hele landet, at man kun samler hovedforløbene, og at man bevarer grundforløbene på erhvervsuddannelserne bredt rundt omkring i landet.

Der skal derfor tilføres flere midler til erhvervsskolerne, bl.a. gennem et større grundtilskud, der sikrer mod udsving i antallet af elever.

Kontakt

Seniorøkonom Thomas Gress, tlf. 5190 5091, gress@SMVdanmark.dk
SMVdanmark, marts 2024